

Sociaal sekswerk

Beeld uit de film *Ada zorgt, maar dan met seks*, met acteurs Tim Helderman en Birgit Welink.

Foto Fabuch Social Cinema

Annette Embrechts
Amsterdam

In de herfst van vorig jaar reed acteur Fabian Jansen (38) van een theateroptreden in Amsterdam naar zijn huis in Bartlehiem - vlakbij het beroemde schaatsbruggetje. Op de radio hoorde hij een politica van de ChristenUnie een nieuwe wetsvoorstel verdedigen. Met steun van christelijke partijen probeerde zij betaalde seks strafbaar te krijgen, als middel om misstanden in de seksindustrie aan te pakken. Tijdens de pittige discussie die volgde, werd Jansen vooral geraakt door een reactie van Rick Brink, voormalig minister van Gehandicaptenzaken. Volgens hem ontstaat dit wetsvoorstel mensen met een beperking de mogelijkheid op een volwaardig seksleven; zij zijn vaak aangewezen op het inhuren van een sociaal sekswerker of seksverzorger.

'Nog nooit had ik daarbij stilgestaan', zegt Jansen, het weekend voor de start van zijn project *Ada zorgt, maar dan met seks*. 'Natuurlijk hebben mensen met een beperking ook seksuele behoeften en fantasieën. Maar ik had geen idee hoe ingewikkeld het is hieraan tegemoet te komen, laat staan dat dit iemands beroep is. Het zet de politieke discussie over dat mogelijke verbod op betaalde seks in een volstrekt ander perspectief.'

De acteur, bekend als vertolker van André Hazes in de musical *Hij Gelooft in Mij*, van rollen in *Mannenharten* en *Nena* en van het televisieprogramma *De Vloer Op*, zag er een filmscript in. Met zijn kleine filmmaatschappij Fabuch Social Cinema (vernoemd naar Jansens voormalig boekwinkeltje in Amsterdam) maakte hij de prijswinnende kortfilms *Ella* (2015) en *Lady* (2018). Jansens jeugd binnen het Legers des Heils speelt mee bij Fabuchs doel om sociaal isolement te doorbreken. Dus besloot hij met een paar betrokken acteurs de verborgen wereld van seksverzoekers te onderzoeken.

Dinsdagavond ging de film *Ada* (online) in première. Die volgt achter-

REPORTAGE HET WERK VAN DE SEKSVERZORGENDE

Toewijding, tijd en veiligheid

Ze doen werk waar de gemiddelde sekswerker 'geen kaas van heeft gegeten'. Seksverzoekers voorzien in de seksuele behoeften van mensen met een beperking. Erkenning voor hun professioneel werk is hard nodig. 'Zonde dat de meesten zich nog steeds gedwongen voelen tot een dubbelleven.'

Foto: Marc Huijck

47 Dit zet de politieke discussie over het verbod op betaalde seks in een ander perspectief

Fabian Jansen

Acteur en maker van *Ada zorgt*, maar dan met seks

waarts een emotionele werkdag van de hoofdpersoon (Birgit Welink). Dicht op de huid is *Ada's* fysieke en professionele aandacht voelbaar voor cliënten met complexe problematiek, gespeeld door jonge acteurs als Tim Helderman (onder meer toneelgroep Maastricht en Tryater) en Rianne Hogeveen (De Noordelingen, Vakdocent Theater). Tot en met zaterdag is de half uur durende film via De Harmonie in Leeuwarden te bekijken. Dagelijks volgt online een gratis talkshow onder leiding van Catherine Keyl, over seks, zorg, geld en wetgeving. 'Dit taboe moet echt op tafel', aldus Jansen.

'Het is onvoorstelbaar hoe pastisch onze samenleving doet over seks bij mensen met een uitdaging', benadrukt Vincent Ohlrichs (49), bestuurslid van Stichting Iressias. 'En dan noemen ze mij spastisch.' Door een hersenbeschadiging bij zijn vroegge-

boorte staat zijn lichaam 24 uur per dag onder spanning door extreme spiertrekkingen. Een partner heeft hij niet: 'Helaas heeft nog geen vrouw ontdekt hoe leuk ik ben.' Spontane seks is voor hem onmogelijk. 'Ik moet alles van tevoren regelen met mijn zorgbegeleiders. Zij moeten mij douchen en klaarleggen.' Werknemers uit de reguliere prostitutie hebben volgens hem 'geen kaas gegeten' hoe om te gaan met fysieke beperkingen. Daarom huurt Ohlrichs af en toe voor 2 uur (à 250 euro) een seksverzorger in.

Meestal zijn dit vrouwen met een achtergrond in de zorg. Die merken hoe grensoverschrijdend gedrag van cliënten, bijvoorbeeld bij het wassen van dementerende bejaarden of mensen met een verstandelijke beperking, vaak herleidbaar is tot onbegrepen seksuele nood. Rikki (35, niet haar echte naam) maakte als helpende in verzorgingshuizen zo vaak mee dat mannen op gesloten afdelingen erecties kregen tijdens het wassen, haar grepen of vroege bij hen te komen liggen dat ze ervan af zag die 'incidenten' te melden. Eerst begon ze als zelfstandig sekswerker. Maar het escorta-aura beviel haar niet.

Bovendien moest ze zelf alles regelen, van verzekering tot afspraken met zorgbegeleiders. Nu werkt ze voor de SAR, Stichting Alternatieve Relatiebemiddeling. Essentieel vindt ze het kennismakingsgesprek vooraf met een cliënt, over grenzen, wensen en verwachtingen. 'Mannen die veel porno kijken, moeten vaak hun beeld bijstellen van wat in de praktijk mogelijk is. Bij mensen met een stoornis in het autismespectrum is het belangrijk te weten hoe ze fysiek contact ervaren.' Ze herinnert zich een plotse woedeaanval van een jongen. 'Ik dacht dat ik iets verkeerd deed. Bleek ik per ongeluk iets in de badkamer te hebben verschoven.'

Ook haar collega Tika Stardust (50+) benadrukt het belang van 'het totaalplaatje': toewijding, tijd, veiligheid, openheid en kennis van iemands medische achtergrond. 'Wij moeten met alles kunnen omgaan, van het verwis-

selen van incontinentiemateriaal tot het leren masturberen van iemand met een verstandelijke beperking. Bovendien kan medicatie vaak onbedoeld seksueel wellustig maken of juist impotente veroorzaken.'

Iemand uit een tiffel halen, doet Stardust niet meer, sinds ze weet dat haar verzekering die handeling niet dekt. Soms geeft ze gastlessen om het vak bespreekbaar te maken. Toch betreurt ze dat sinds haar openheid - in 2015 verscheen haar fotoboek *Een stukje liefde* - nog maar weinig ten goede is veranderd.

Beiden hopen dat het *Ada*-project van Fabuch deze week ook een vuist maakt voor een bij wet geregelde tegemoetkoming in de kosten. Rikki: 'Alles in de zorg lijkt van A tot Z geregeld, behalve dit.' Stardust: 'Deze fysieke onspanning kan ook kosten besparen, bijvoorbeeld voor fysiotherapie.' Beschamend vinden ze het, dat cliënten soms hun intiemste geschiedenis op papier moeten zetten, in de hoop dat een meelevende gemeenteamtbenaar een bijdrage uit de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) of de WBB (Wet Bijzondere Bijstand) toekent. Rikki: 'In de vijf jaar dat ik dit werk doe, heb ik één keer meegemaakt dat een ambtenaar een bijdrage ooghuldig gedoogde. De rest is afgewezen.' Stardust: 'Je zult maar in een conservatieve gemeente wonen. Dit mag niet per stad verschillen.'

In de openhartige film laat Jansen met zijn betrokken team zien dat transparantie over seksuele behoeften van gehandicapte mensen in ieder geval bijdraagt aan de erkenning van de professie van seksverzoekers. 'Zonde dat de meesten zich nog steeds gedwongen voelen tot een dubbelleven', aldus de acteur.

De echte naam van Rikki is bij de redactie bekend

Ada zorgt, maar dan met seks, kortfilm + (online) talkshow, door Fabuch Social Cinema, i.s.m. Stichting Iressias, dagelijks t/m 29 mei.